

MAL-hankekyselyiden ja seutuworkshopin raportti

1. Johdanto

Tämä dokumentti esittelee MAL-verkoston hankekyselyiden tulokset sekä seutuworkshopin keskeiset havainnot. Raportti käsittelee kolmen eri hankkeen kiinnostusta herättäneitä näkökulmia ja MAL-yhteistyön nykytilaa seuduilla.

2. Hankekyselyiden tulokset

Hanke-esittelyt lähetettiin kaikille MAL-verkoston jäsenseuduille, ja seutuja pyydettiin ilmaisemaan kiinnostuksensa joko kohdeseutuna toimimiseen tai hankkeen seuraamiseen. Samalla pyydettiin nimeämään yhteyshenkilö kutakin hanketta varten.

2.1 Hanke 1: Elinkeinoalueet

Elinkeinoaluehankkeessa kiinnostus kohdistui erityisesti seutuihin, joilla on tarve kehittää yhtenäisiä elinkeinoaluekokonaisuuksia. Useat seudut ilmaisivat kiinnostuksensa seurata hanketta, vaikka eivät osallistuisikaan aktiivisesti sen toteuttamiseen.

Keskeiset havainnot:

- Tarve yhtenäisten elinkeinoalueiden kehittämiseksi
- Kiinnostus tarkempiin linjauksiin elinkeinoalueista
- Maankäytön kehittämiseen liittyvien toimintamallien ja työkalujen tarve

2.2 Hanke 2: Viherympäristö

Viherympäristöhanke keräsi selvästi eniten kiinnostusta kohdeseutuna toimimiseen. Vastaajat olivat tyytyväisiä siihen, että viherrakenne on nostettu aiempaa paremmin huomion kohteeksi.

Suunniteltuja toimenpiteitä seuduilla:

- Keskustojen ja sisääntulokatujen viherryttäminen
- Kaupunkiluontosuunnitelmien laatiminen

Kiinnostuksen kohteet:

- Vertaistuki työpajatyöskentelyssä
- 3-30-300 periaatteeseen liittyvät analyysityökalut

2.3 Hanke 3: Pyöräliikenne

Liikennehanke kiinnosti erityisesti seutuja, joilla on käytössä tai suunnitteilla liikennemalleja. Kommenteissa nousi esiin tarve pyöräliikenteen vaikutusten analysoinnille.

Tärkeiksi koetut näkökulmat:

- Taloudellisten vaikutusten tunnistaminen
- Vuodenaikavaihtelun huomiointi

- Ikärakenteen merkitys liikkumispotentiaalin arvioinnissa
- Pyöräliityntäpysäköinnin parempi huomiointi
- Terveysvaikutusten tutkiminen
- Pyöräliikenteen maankäytölliset vaikutukset

3. MAL-verkoston seutuworkshopin keskeiset havainnot

3.1 Yhteistyömallien organisoituminen

MAL-yhteistyön organisoitumismalleissa on seuduilla runsaasti variaatiota. Käytössä olevia malleja ovat seutuorganisaatiot (kuntayhtymiä), keskuskaupunkivetoiset mallit, MAL-toimikunnat ja työryhmät sekä sopimusperusteiset yhteistyömallit. Useilla seuduilla toimii rinnakkain monia yhteistyön muotoja.

3.2 Yhteistyömallien hyödyt ja haasteet

Tunnistettut hyödyt:

- Tiivis yhteistyö luo hyviä ammatillisia verkostoja
- Keskuskaupunkivetoisuus on luontevaa resurssien näkökulmasta
- Yhteinen MAL-ryhmä ilman tiukkaa M/A/L-jakoa mahdollistaa kokonaisuuden paremman hahmottamisen

Keskeiset haasteet:

- Ristiriitojen ratkaisemisen vaikeus löyhän sitoutumisen vuoksi
- MAL-suunnittelun ja MAL-sopimisen liiallinen erillisyyys
- Monimutkaiset toimintamallit ja useat poliittiset päätöksentekotahot
- Toimivaltakysymysten ja avoimuuden vaikeudet
- Epäformaalien rakenteiden riittämätön sitouttavuus

3.3 Yhteistyön onnistumisen edellytykset

Tärkeimmiksi yliorganisatorisen yhteistyön onnistumisen edellytyksiksi nimettiin:

- Selkeät ja yhteisesti hyväksytyt tavoitteet
- Sitoutunut johto kaikissa organisaatioissa
- Luottamus toimijoiden kesken
- Riittävät resurssit
- Toimivat viestintäkäytännöt

3.4 Tiedonkulun parantaminen

Seudullista tiedonkulkua voitaisiin parantaa seuraavilla toimenpiteillä:

- Selkeä roolitys ja vastuuhenkilöiden nimeäminen kunnista tiedottamiseen
- Riittävä resurssointi
- Prosessien jatkuvuudesta huolehtiminen
- Yhteiset työtilat ja verkkosivut

4. Kehittämiskohteet ja tulevaisuuden näkymät

4.1 Keskeiset kehittämiskohteet

MAL-yhteistyön keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi tunnistettiin:

- Poliittisen sitoutumisen vahvistaminen
- Yhteisen tahtotilan vahvistaminen
- Resurssien lisääminen MAL-työhön
- Ylikunnallisen näkökulman vahvistaminen päätöksenteossa
- Konkreettisten toimenpiteiden toteuttaminen
- Ilmastotavoitteiden vahvempi integrointi

4.2 Seudullisuus kuntastrategioissa

Seudullisuus näkyy kuntastrategioissa vaihtelevasti. Jälkiarvioinneissa on noussut esille tarve seudullisen suunnitelman tavoitteiden ja kuntastrategioiden paremmalle yhteensovittamiselle. Haasteena on eri kuntien strategisten painopisteiden yhteensovittaminen.

4.3 Pilottien ja kokeilujen jalkautuminen

Seuduilla on toteutettu pilotteja ja kokeiluja, mutta hyvienkin tulosten jalkautuminen on hidasta. MAL-suunnittelun seudullista organisoitumista ja toimivia yhteistyökäytäntöjä pidetään kauttaaltaan tärkeinä.

5. Yhteenveto ja johtopäätökset

Tulosten perusteella on selkeästi nähtävissä tarve vahvistaa yhteistä tahtotilaa, poliittista sitoutumista ja käytännön resursseja MAL-työssä seudullisella tasolla. Luottamuksen rakentaminen ja selkeät yhteiset tavoitteet näyttävät olevan avainasemassa toimivan yhteistyön kehittämisessä.

Hankekyselyt osoittavat, että seudut ovat kiinnostuneita konkreettisista työkaluista ja toimintamalleista erityisesti viherympäristön, elinkeinoalueiden ja liikenteen suunnittelussa. Viherympäristöhanke herätti erityisen suurta kiinnostusta, mikä kuvastaa aiheen ajankohtaisuutta ja tärkeyttä seutujen suunnittelutyössä.

MAL-yhteistyön kehittämisessä korostuu organisatoristen rakenteiden selkeyttämisen, resurssien vahvistamisen ja yhteisten tavoitteiden kirkastamisen merkitys. Onnistunut yhteistyö vaatii sekä poliittista sitoutumista että käytännön toimenpiteitä, joilla tavoitteet saadaan muutettua konkreettisiksi tuloksiksi.